

KREATÍV SZÁMVITEL ALKALMAZÁSÁNAK VIZSGÁLATA TDI-MÓDSZER SEGÍTSÉGÉVEL EGYES IPARÁGAKBAN

Készítette: Denich Ervin, PhD hallgató – Hajdu Dániel, hallgató

AMIRŐL SZÓ LESZ...

Számvitel szabályozása

Számviteli manipuláció résztvevői

Kreatív számvitel

Kreatív számviteli technikák

Kreatív számvitel vizsgálata

- Healy (1985) modell
- Jones (1991) modell
- Chong & Lopez-de-Silanes (2007) TDI - Módszer

Konklúzió

SZÁMVITELI SZABÁLYOZÁS

„Ahhoz, hogy a számvitel szabályozásával kapcsolatosan megállapításokat tehessünk, először magát a szabályozás tárgyát kell körülhatárolni. A szabályozás tárgya általában a pénzügyi kimutatások tartalma. A szabályozás nem minden esetben áll meg a pénzügyi kimutatásnál, van hogy továbblép, vagy a pénzügyi kimutatáson túlmutató elemekkel is számol, ezért érdemes a szóba jöhető legfelső szintet megragadni, amelynek részhalmaza a pénzügyi kimutatás. Ez a „legfelső szint” a számvitel” (Lakatos, 2009).

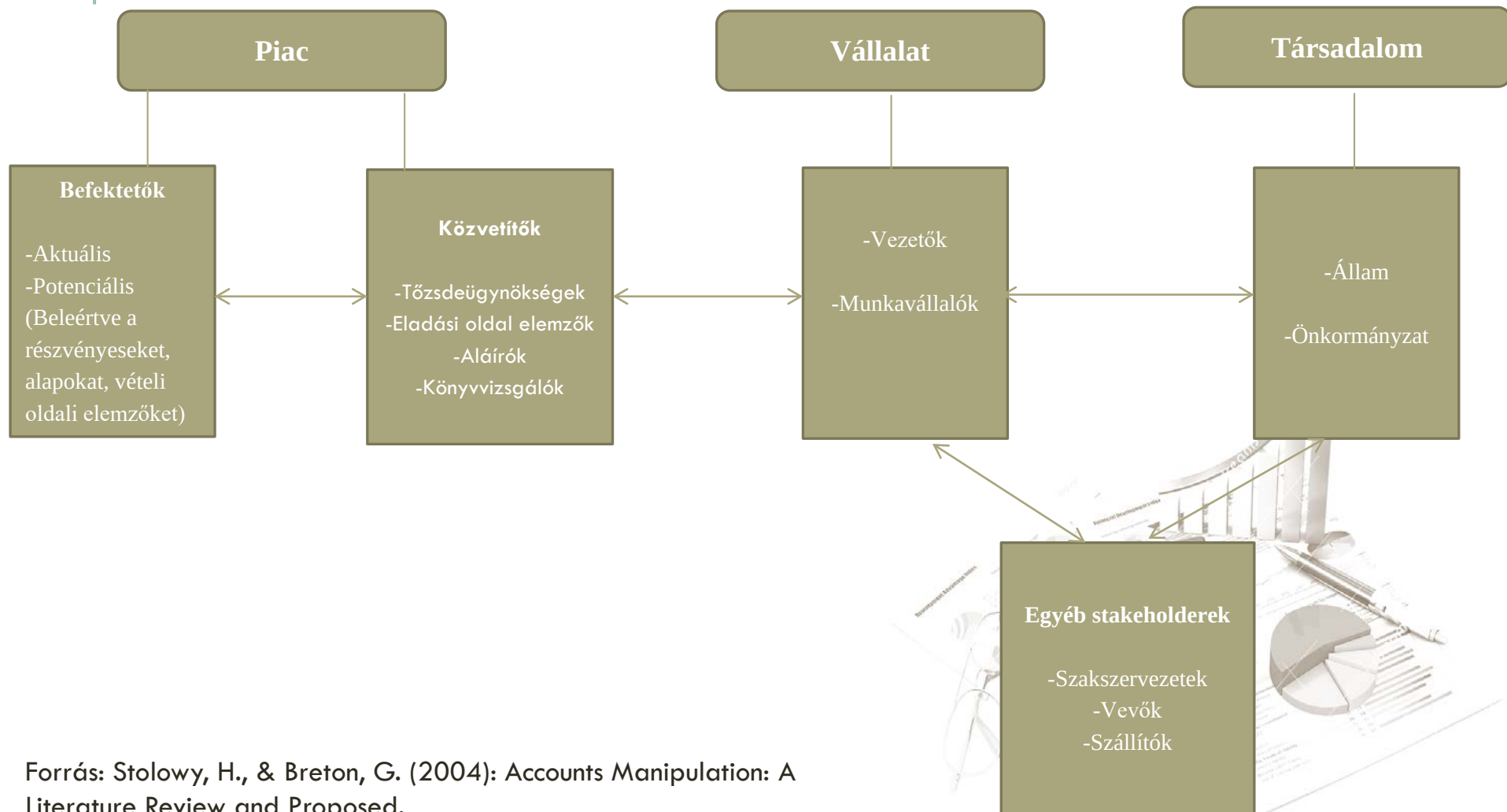

SZÁMVITEL

Olyan információs rendszer,
amely kielégíti az információs igényeket.

SZÁMVITELI MANIPULÁCIÓ RÉSZTVEVŐI

Forrás: Stolowy, H., & Breton, G. (2004): Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed.

KREATÍV SZÁMVITEL

Az előírások nem képesek teljes körűen lefedni a beszámoló készítés alapjául szolgáló pénzügyi számvitel egész területét → számadatok manipulálása

Leggyakoribb kifejezések a kreatív számvitelre:

- creative accounting (kreatív számvitel)
- earnings management (nyereségmanipuláció)
- income smoothing (bevétel simítása)
- aggressive accounting (agresszív számvitel)
- window dressing (kirakatrendezés)
- cooking the books (könyvek megfőzése)
- massaging the numbers/figures (a számok maszirozása)
- cosmetic accounting (kozmetikázott számvitel)

KREATÍV SZÁMVITELI MEGHATÁROZÁSOK

Healy és Wahlen (1999) szerint akkor beszélhetünk earnings managementről, amikor a menedzserek arra használják a megítélési lehetőségeket, hogy a pénzügyi jelentésekkel egyrészt félrevezessenek néhány stakeholdert a vállalat gazdasági teljesítményével kapcsolatban, valamint hogy befolyásolják a beszámoló számadatain alapuló szerződéses kimeneteket.

Mulford és Comiskey (2002)

- Earnings management → bevételek előre meghatározott célokhoz történő alakítása és simítása
- Creative accounting → azon lépések összessége, amivel játszani lehet a pénzügyi kimutatások számaival

KREATÍV SZÁMVITELI TECHNIKÁK

- Értékesítés előre történő lekönyvelése
- Cookie Jar Reserves (süteményes doboz-tartalékok) → bevételek simítása
- Big Bath Accounting → új menedzser kinevezéséhez vagy valamilyen átszervezéshez köthető
- Készletek értékelése
- Értékcsökkenési módszer választása
- Csereügylet

KREATÍV SZÁMVITEL VIZSGÁLATA

HEALY (1985) MODELL

- Alapfeltevése, hogy a számviteli adatokat a menedzserek befolyásolják
- A befolyásolás az alábbiak szerint írható fel:

$$ACC_t = DA_t + NA_t$$

ahol

ACC_t = a vizsgált időszak teljes befolyásolása

DA_t = az időszaki önkényes, mérlegelhető módosítások

NA_t = a nem mérlegelhető módosítások

Az önkényes módosítások két változójaként a teljes befolyásolást és az önkéntes számviteli eljárások megváltoztatásának hatását – pl. értékcsökkenési leírás megváltoztatását – vette.

HEALY (1985) MODELL

- A teljes befolyásolás a beszámolóban szereplő bevételek és a működési cash flow különbségével közelítette:

$$ACC_t = -DEP_t + XI_t * D_1 + \Delta AR_t + \Delta INV_t - \Delta AP_t - (\Delta TP_t + D_1) * D_2$$

ahol

DEP_t = az időszaki értékcsökkenés

XI_t = az időszak rendkívüli tételei

ΔAR_t = vevőállomány változása a vizsgált és az azt megelőző időszak között

ΔINV_t = a készletállomány változása a vizsgált és az azt megelőző időszak között

ΔAP_t = szállítóállomány változása a vizsgált és az azt megelőző időszak között

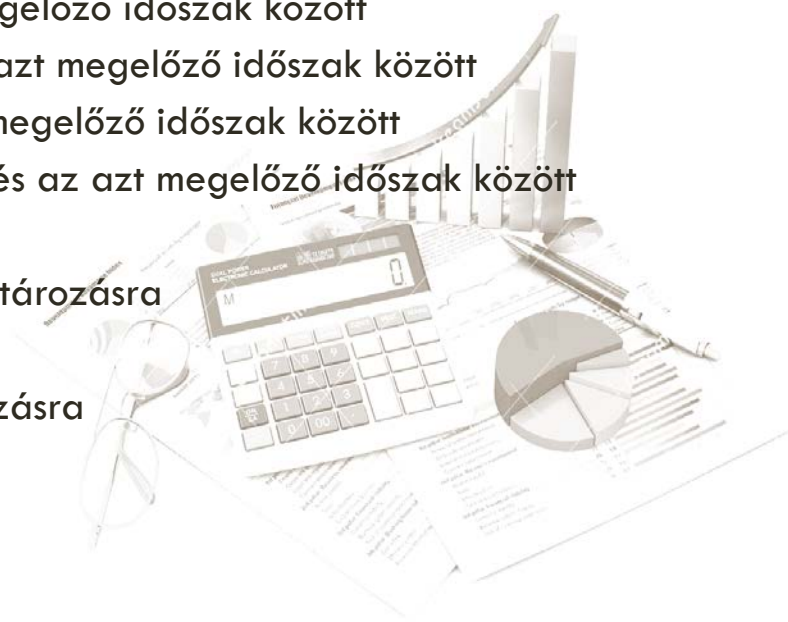
ΔTP_t = adófizetési kötelezettség változása a vizsgált és az azt megelőző időszak között

$D_1 = 0$, ha a terv a rendkívüli tételek előtt

$D_1 = 1$, ha a terv a rendkívüli tételek után került meghatározásra

$D_2 = 0$, ha a terv az adófizetés előtt

$D_2 = 1$, ha a terv az adófizetés után került meghatározásra

JONES (1991) MODELLJE

- Az előző és az aktuális időszak közötti változást figyelte
- Figyelembe vette a vállalatok gazdasági körülményeit, így az alábbi egyenletet használta a befolyásolás meghatározására:

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \beta_{1i} \left(\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right) + \beta_{2i} \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \varepsilon_{it}$$

ahol

TA_{it} = t időszakban a teljes befolyásolás i vállalat esetében;

ΔREV_{it} = i vállalat bevételeinek változása t és $t-1$ időszak között;

PPE_{it} = i vállalat befektetett eszközeinek állománya t időszakban;

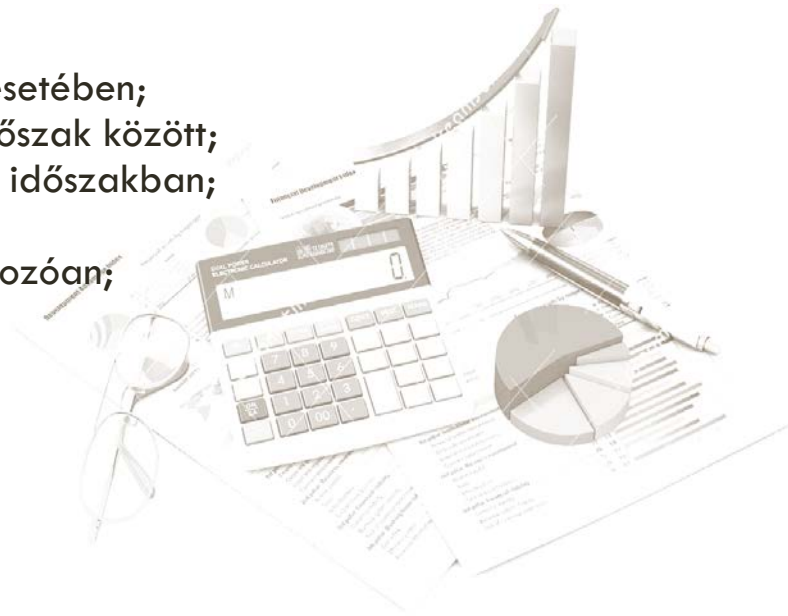
A_{it-1} = i vállalat összes eszköze $t-1$ időszakban;

ε_{it} = hibatag i vállalat esetében, t időszakra vonatkozóan;

i = a vállalatok indexei a mintában;

t = a vizsgált időszakok indexei;

α , β = vállalatspecifikus paraméterek.

JONES (1991) MODELLJE

A teljes befolyásolás mérésére a következő egyenletet alkalmazta:

$$TA_t = \Delta Forgóeszközök_t - \Delta Pénzeszközök_t - \Delta Rövid lejáratú kötelezettségek_t - \text{Értékcsökkenés}_t - \text{Értékvesztés}_t$$

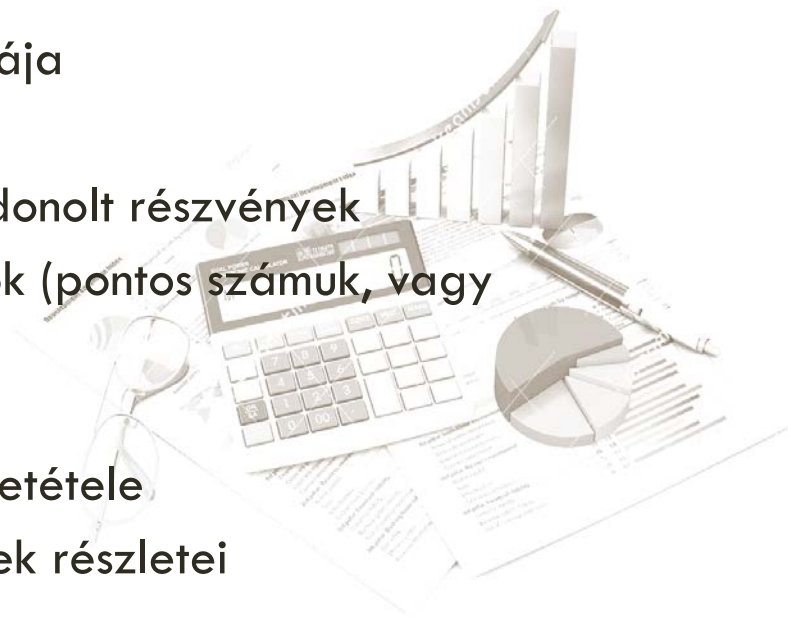
Arra a megállapításra jutott, hogy a menedzserek érintettek a befolyásolásban és kutatása alapján ez a befolyásolás a bevételek csökkentésére vonatkozik.

CHONG & LOPEZ-DE-SILANES (2007) TDI (TRANSPARENCY AND DISCLOSURE INDEX) - MÓDSZER

Igazgatótanács kategória:

- az igazgatók függetlenségi kritériumai
- a jelenlegi igazgatók hivatali éveinek feltüntetése
- az igazgatók magatartási kódexe (Code of Conduct)
- a menedzserek és igazgatók díjazása
- a menedzserek és igazgatók fizetési formája
- a teljesítménybér
- a menedzserek és tulajdonosok által tulajdonolt részvények
- a független igazgatókra vonatkozó adatok (pontos számuk, vagy arányuk)
- az új igazgatók jelölési eljárása
- a különféle igazgatósági bizottságok összetétele
- valamint ezen bizottságok tevékenységének részletei

CHONG & LOPEZ-DE-SILANES (2007) TDI (TRANSPARENCY AND DISCLOSURE INDEX) - MÓDSZER

A közzététel vizsgálata

- a fő tisztségviselők életrajza
- az igazgatók életrajza
- a jövőbeni események naptára
- a vállalat weboldalának angol nyelvű elérése
- a vállalat fő dokumentumainak angol nyelvű változata
- az utolsó öt lezárt üzleti év pénzügyi mutatói
- a vállalat stratégiai tervei, a tervek előrevetítése a következő 5 évre

CHONG & LOPEZ-DE-SILANES (2007) TDI (TRANSPARENCY AND DISCLOSURE INDEX) - MÓDSZER

A közzététel vizsgálata

- a szabálytalanságok bejelentésére vonatkozó rendelkezések
- a közgyűlési határozatok publikációja
- az új igazgatók kinevezési eljárásának részletei
- a független könyvvizsgálói jelentés
- a vállalati fenntarthatósági jelentés (CSR-jelentés)
- az IFRS-ek alkalmazása
- hitelértékelési információk

CHONG & LOPEZ-DE-SILANES (2007) TDI (TRANSPARENCY AND DISCLOSURE INDEX) - MÓDSZER

Tulajdonosokra, részvényesekre és osztalékfizetésre vonatkozó adatok:

- a vállalat tulajdonjogának részletei – a fő részvényesek
- a kint lévő részvények típusa és mennyisége
- a belső vállalatirányítási standardok dokumentációja
- az utolsó öt lezárt üzleti év osztalékfizetési politikája
- a jövőben várható osztalékfizetési politika

CHONG & LOPEZ-DE-SILANES (2007) TDI (TRANSPARENCY AND DISCLOSURE INDEX) - MÓDSZER

$$\text{ROA} = \text{Net Income} / \text{TA}$$

$$\text{ROE} = \text{Net Income} / \text{Equity}$$

$$\text{ROCE} = \text{EBIT} / (\text{TA} - \text{CL})$$

$$\text{D/E} = \text{Debt} / \text{Equity}$$

$$\text{P/E} = \text{MVS} / \text{EPS}$$

$$\text{Tobin } Q = \text{MVS} * \text{Shares outst.} / \text{TA}$$

TESZTELÉSRE KIVÁLASZTOTT TELEKOMMUNIKÁCIÓS VÁLLALATOK

Ország	Vállalatok
Ausztria	Telekom Austria
Belgium	Proximus
Csehország	O2
Dánia	TDC
Franciaország	Numericable-SFR, Orange
Hollandia	KPN
Magyarország	Magyar Telekom
Nagy-Britannia	BT
Németország	Deutsche Telekom
Norvégia	Telenor
Olaszország	Telecom Italia
Spanyolország	Telefónica Espana
Svájc	Swisscom
Svédország	Tele2, Telia Sonera
Törökország	Turkcell

A VIZSGÁLT SZEMPONTOK ELŐFORDULÁSA

Vizsgált szempontok		Információ elérhetősége
Igazgatótanács		
1.	Az igazgatók függetlenségi kritériuma	64,71%
2.	A jelenlegi igazgatók hivatali évei	94,12%
3.	Igazgatók magatartási kódexe	70,59%
4.	Menedzseri és igazgatói díjak	100,00%
5.	A menedzserek és igazgatók fizetési formája (pénz, részvény, részvényopció)	100,00%
6.	Teljesítménybér	100,00%
7.	Menedzseri és igazgatói részvények	82,35%
8.	A független igazgatók száma és/vagy aránya	64,71%
9.	Az új igazgatók jelölési eljárásának részletei	70,59%
10.	A különböző igazgatói bizottságok összetétele	100,00%
11.	A különböző igazgatói bizottságok tevékenységének részletei	100,00%

A VIZSGÁLT SZEMPONTOK ELŐFORDULÁSA

Közzététel		
12.	A fő tisztségviselők életrajza	100,00%
13.	Az igazgatók életrajza	100,00%
14.	A jövőbeni események naptára	94,12%
15.	A vállalat weboldalának angol nyelvű fordítása	100,00%
16.	A vállalat fő dokumentumainak angol nyelvű változata	94,12%
17.	Az utolsó öt év pénzügyi mutatói	58,82%
18.	Stratégiai tervek és előrevetítésük a következő évekre	88,24%
19.	A szabálytalanságok bejelentésének politikája, szabályai	88,24%
20.	A közgyűlési határozatok publikációja	94,12%
21.	Az új igazgatók kinevezési eljárásának részletei	64,71%
22.	Független könyvvizsgálói jelentés	100,00%
23.	A vállalat társadalmi felelősségvállalási jelentése	88,24%
24.	Az IFRS-ek alkalmazása	100,00%
25.	Hitelértékelési információk	82,35%

A VIZSGÁLT SZEMPONTOK ELŐFORDULÁSA

Tulajdonosok, részvényesek		
26.	A vállalat tulajdonjogának részletei (fő részvényesek)	94,12%
27.	A kintlévő részvények típusa és mennyisége	100,00%
28.	A belső vállalatirányítási standardok dokumentációja	94,12%
29.	Osztalékpolitika az utóbbi öt évben	88,24%
30.	A jövőben várható osztalékfizetési politika	52,94%

KAPOTT EREDMÉNYEK

KONKLÚZIÓ

A Tobin féle q mutató és a ROCE közötti pozitív szignifikáns kapcsolat pozitívan befolyásolja a vállalat piaci értékét

Az igazgatótanácsra képzett TDI-érték valamint a D/E mutató között negatív irányú kapcsolata mutatható ki a kreatív számvitel és vállalatirányítás között → kreatív számviteli technikák alkalmazása befolyásolja az átlátható, transzparens működés

Köszönöm a figyelmet!

